

Futuristisch wonen kan al in Almere

Hoe woont Nederland in 2035? In Almere ontwerpen mensen zelf hun woningen en hun omgeving. Deel 1 van een serie van 3 over het leven in de toekomst.

In Almere Oosterwold bouwen bewoners hun huizen zonder vooropgesteld stedenbouwkundig plan.

FOTO: KATO TAN VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Josta van Bockxmeer
Almere

De plek is niet te vinden op Google Maps. Maar wie over de onverharde weg Almere Oosterwold binnenrijdt, ziet aan weerszijde huizen staan. In de tuinen hangen appels en peren aan de bomen. Her en der staan steigers en klinken hamergeluiden. 'Nu ziet het er heel leuk uit', zegt beeldend kunstenaar Frode Bolhuis, een van de bewoners. 'Maar drieënhalft jaar geleden waren er alleen kale akkers.'

De meeste bewoners hebben hun huis zelf gebouwd, zonder vooropgezet stedenbouwkundig plan en zonder dat er gas, wegen of riolering aanwezig waren. Hun elektriciteit halen ze deels uit zonnepanelen en windmolens en veel huizen hebben een warmtepomp. Afvalwater filteren ze zelf met een helofytenfilter: grote bakken met zand, grind en rietplanten waar het water doorheen stroomt. Van elke kavel mag maar een achtste worden bebouwd, en de grondeigenaren moeten aan stadslandbouw doen.

Projecten zoals Oosterwold geven mensen de gelegenheid zelfvoorzienend te wonen en hun eigen gemeenschap te vormen, stelt Adri Duivesteyn, die als

'Je hebt echt invloed en je bent ook nog eens verbonden met je leefomgeving'

Frode Bolhuis, bewoner

oud-wethouder van Almere aan de wieg stond van Oosterwold. Wat hem betreft is dit nog maar het begin van wat een landelijke trend kan worden. 'Er zullen initiatieven van de grond komen die gemeenten niet hadden kunnen bedenken.' Projecten waarbij particulieren de opdrachtgevers zijn, hoeven volgens Duivesteyn niet altijd op het platteland te zijn. Ook in de stad kunnen bewoners hun eigen huizen ontwikkelen.

Ook Ellen van Bueren, hoogleraar Urban Development Management aan de Technische Universiteit Delft, ziet in

Oosterwold een voorbeeld van het toekomstige wonen. Net zoals de wensen en leefstijlen van de bewoners zullen de huizen er volgens haar overal anders uitzien. In de steden is minder ruimte en staan de meeste huizen van de toekomst nu al. Maar ook daar gaan bewoners volgens haar steeds decentraler in hun behoeften aan gas, water en stroom voorzien.

Als voorbeeld van een systeem dat centraal kan worden, noemt ze de waterzuivering in Amsterdam. 'We transporter het water nu over lange afstanden, en hebben een verouderd rioleringsstelsel. Als we de riolering van Amsterdam zouden vervangen, moet de hele stad worden opgebroken.' Volgens Van Bueren is het een goed moment om na te denken over de overgang naar een decentraal systeem, bijvoorbeeld met een helofytenfilter zoals in Oosterwold.

Het decentrale wonen is niet alleen duurzaam, veel mensen vinden het ook fijner. 'Je hebt echt invloed en bent verbonden met je leefomgeving', zegt Bolhuis. Voor hem was zelf bouwen in Oosterwold een manier om zijn droom van een huis met een atelier te realiseren. 'Ik wilde er het liefst ook wat vrienden omheen hebben', zegt hij. Nu woont hij met vrouw, kinderen en nog acht bevriende gezinnen in een langgerekt huis, waarin elk gezin 160 vierkante meter heeft.

De technieken die nodig zijn voor decentrale voorzieningen bestaan al. Nu gaat het volgens Van Bueren vooral om de organisatie. Aan de ene kant krijgen mensen meer vrijheid hun omgeving vorm te geven. Aan de andere kant zijn aanpassingen duur en brengen ze verantwoordelijkheid met zich mee. 'Wat doe je als de buurman chloor door de gootsteen spoelt, dat vervolgens in het gezamenlijke zuiveringssysteem terecht komt? Daar moeten goede afspraken over bestaan.'

In Oosterwold hebben ze daar volop ervaring mee. Bolhuis en zijn burens nemen beslissingen volgens de methode van gedragen besluitvorming. Ze stemmen niet, maar praten net zolang door tot iedereen zich in een bepaalde beslissing kan vinden. Binnen het gebouw waar hij woont, gaat dat volgens hem redelijk goed. Daarbuiten ontstaan sneller conflicten, bijvoorbeeld over wie aan welke wegen mee moet betalen.

Oorspronkelijk wilden hij en zijn burens een weg door het bos aanleggen, maar daar stak Staatsbosbeheer een

'Wat als een buur chloor in het gezamenlijke zuiveringssysteem brengt?'

Ellen van Bueren, hoogleraar

stokje voor. Nu is er een veel langere, en dus duurere, weg over het terrein.

Niet iedereen kan evenveel tijd aan zijn huis en de omgeving ervan besteden. Er zullen daarom nieuwe soorten van dienstverlening ontstaan. Ook dat is in Oosterwold volop te zien. Bolhuis legde zijn werk een jaar stil om de bouw van zijn huis te coördineren, en werd daarvoor betaald door zijn burens. Daan Fröger, een van de initiatiefnemers van het zelfbouwproject, verdient geld met het begeleiden van mensen bij het ontwikkelen van hun nieuwe huis. De gepensioneerde ondernemer helpt burens bij het bouwen van de door hem bedachte loodswoningen en lofthomes; energiezuinige woningen van staal, glas en hout.

Huidige en toekomstige inwoners van Oosterwold hebben plannen voor een Marokkaans restaurant, een sportschool, yogacursussen en een fotostudio. Zo geven ze niet alleen hun huis en sociale contacten, maar ook hun werk zelf vorm.

Over een aantal jaar zal Oosterwold 15.000 woningen tellen. De lege velden verraden nog niets over hoe die eruit zullen zien. Zeker is dat ze het decentrale wonen verder op de kaart zullen zetten.

Wonen in de toekomst

Mogelijke toekomstige ontwikkelingen

Co-housing: individueel wonen, maar dan wel in contact met anderen

De bewoners van Oosterwold delen de wens om buiten de stad te wonen en hun huis en leefomgeving op een milieuvriendelijke manier vorm te geven.

Maar volgens Lidewij Tummers, die binnenkort haar promotie-onderzoek naar de milieuwinst van collectief bouwen in eigen beheer afrondt, kunnen collectieve bouwprojecten vanuit allerlei gemeenschappelijke interesses ontstaan. Tummers

noemt bewoners van luxe villa's die een golfbaan bij hun huis willen, en ouders die een fijne leefomgeving zoeken voor hun gehandicapte kinderen. Ook sociale contacten of het gemak van gedeelde voorzieningen kunnen volgens haar een reden zijn om voor co-housing, ofte-

'We wonen steeds vaker alleen, dus hebben we andere contacten nodig'

wel collaborative housing, te kiezen.

'We gaan steeds meer alleen wonen en hebben dus andere contacten nodig om diensten uit te wisselen of aanspraak te hebben', zegt Tummers. Ook zij ziet op het gebied van co-housing veel niches voor bedrijven, zoals in de administratie of het begeleiden van de besluitvorming. Om co-housing voor iedereen mogelijk te maken, zouden banken collectieve kredieten moeten verstrekken.